

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

איך הפכו מרבית האישומים בגין מכירת משקה משכר לקטין ללעג לרש?

האיסור על מכירת משקאות משכרים לקטינים נועד למנוע, או לכל הפחות לצמצם, את תופעת צריכת האלכוהול בקרב בני נוער, זאת לשם שמירה על שלום הציבור והסדר הציבורי. על פניו, מדובר באיסור שנחקק לתכלית ראויה, אם כי בפועל כיום רשויות האכיפה והתביעה מטילות את מלוא האחריות על כתפיו של המוכר הזוטר, הש"ג אם תרצו, וכך יצא שרוב כתבי האישום שהוגשו עד היום בעבירות אלה הופנו כלפי אנשים נורמטיביים, צעירים, ממעמד סוציו-אקונומי נמוך אשר כל חטאם היה הרצון להתפרנס בכבוד ובמסגרת שטף העבודה והדאגה למילוי משימותיהם לשביעות רצון בעל העסק, לא התקשו על הצגה של תעודת זהות של לקוח קטין, בעל חזות של בגיר, ששימש באותה העת כסוכן משטרת. עו"ד אסף דוק סוקר את פעילותן של רשויות האכיפה והתביעה כנגד אלו שנמצאו מוכרים משקאות משכרים לקטינים, מעלה כמה סימני שאלה באשר להצדקתן ומציע פתרונות למצב האבסורד שנוצר.

קופאית בסופר? עובד בפיצוציה? אם לא בדקתם תעודת זהות של לקוח קטין שנחזה להיות בגיר - עתידכם צפוי להיות מוכתם ברישום פלילי

החוק האוסר מכירת משקאות אלכוהוליים לקטינים נכנס לתוקפו בתאריך 19.10.2004 ואלו הם עיקריו:

- המעודד או משדל אדם שלא מלאו לו 18 שנה לשתות משקה משכר **דינו מאסר 3 שנים**.
- המוכר משקה משכר למי שלא מלאו לו 18 שנה **דינו מאסר 6 חודשים**.
- בעל עסק או מי שעובד בעסק המוכר משקאות אלכוהוליים, לא ימכור משקה משכר למי שטרם מלאו לו 18 שנה - העובר על סעיף זה **דינו מאסר 6 חודשים**.
- בעל עסק שבו נמכרים משקאות אלכוהוליים, רשאי לדרוש מאדם המבקש לרכוש משקה אלכוהולי שיציג בפניו תעודת זהות או אחרת בה ניתן לוודא את גילו.
- בעל עסק בו נמכרים משקאות אלכוהוליים יציג במקום בולט שלט האוסר על מכירת משקאות אלכוהוליים לקטינים.
- העונש המרבי המוגדר בחוק למכירת משקאות אלכוהוליים לקטינים עומד על 6 חודשי מאסר או קנס כספי של 12,900 ₪.
- משקה אלכוהולי מוגדר בחוק כמשקה משכר או תוסס המכיל 2 אחוזים ומעלה של אלכוהול לפי נפח, כמות האלכוהול המופיעה על המיכל תשמש כהוכחה למידת התכולה.

האיסור מבורך, דרך אכיפתו עקומה למדי

על פניו, המדובר בחוק הבא לתת מענה לתכלית ראויה על רקע ירידת הגיל בצריכת האלכוהול המביאה עמה גם התמודדות עם הפרות הסדר ואיום על שלום הציבור. עם זאת יש לתת את הדעת על האופן המתאים הנדרש ליישום החוק. המצב בפועל כיום, המטיל את האחריות על המוכר הזוטר, או אם תרצו על הש"ג, לא רק שאינו ראוי כי אם גורם לעיוות צדק במקרים רבים תוך הגשת כתבי אישום כנגד בני אדם נורמטיביים ממעמד סוציו-אקונומי נמוך, לרוב צעירים העובדים במשרה ראשונה אחרי השירות הצבאי, שכל חטאם הינו הרצון להתפרנס כאשר בשטף העבודה והדאגה למילוי משימותיהם לשביעות רצון בעל העסק, לא התקשו מספיק על הצגה של תעודת זהות של מי ששימש באותה עת כסוכן משטרת. חשוב לציין כי במקרים רבים החזות של הסוכן המגויס מטעם

18/07/2024

077-5006206

ת. 052-6885006

המשטרה אינה מסגירה בפועל כי המדובר בקטין וחזותו עלולה להטעות ולגרום לאדם מן השורה לסבור כי המדובר באדם בגיר.

נראה כי המשטרה אימצה פרקטיקה לא ראויה בנושא זה ובייחוד לאור ההפעלה של סוכנים שאינם בעלי מראה של קטין. השימוש בסוכנים סמויים שמראם קרוב לכאלה המצויים בגיל בגירות הינו מעשה המכשיל הלכה למעשה את המוכר בחנות. בסופו של יום יוזמה של פעולות שכל מטרתן להביא לתפיסות מסוג זה בכל מחיר יוצר תחושה קשה של חוסר צדק והחמצה של התכלית החקיקתית שהחוק בא לתת לו מענה.

על מנת ולהדגיש ביתר שאת את חוסר ההגינות בשיטת פעולה זאת הרי שלרשות אלה המעוניינים ליזום פעולה עבריינית של מכירת אלכוהול לקטינים, עומדות דרכים רבות לעשות זאת בפועל תוך תכנון ושיתוף פעולה עם אנשים נוספים. כך לדוגמה בעלי חנויות לממכר אלכוהול מעסיקים "קופים", קרי אנשים בגירים העומדים בסביבת בית העסק ומסייעים במכירה הלא חוקית לקטינים המגיעים למקום תמורת עמלה. בנוסף קיימים מקרים בהם בעלי העסק מחזיקים אדם עם הסחורה האסורה במקום סמוך, אליו הולכים הקטינים עם הקבלה בלבד לצורך קבלת הבקבוק לאחר ששילמו עבור האלכוהול בקופת החנות. בהמשך נתגלו מקרים רבים בהם קטינים ניגשו לפינה בחנות בה כביכול רק "כיבדו" אותם במשקה או קיבלו את מבוקשם על ידי מילוי בקבוק מים ריק בתכולה של וודקה זאת ועוד כיום יכולים להזמין קטינים משקאות משכרים גם באין סוף פלאטפורמות באינטרנט מבלי לבוא במגע ישיר עם המוכר ששולח את הסחורה באמצעות שליח.

המציאות הנ"ל מעמידה את אותם מוכרים תמימים שכשלו בבדיקה של תעודת זהות של אדם הנחזה על גבול הבגירות בבחינת לעג לרש בכל הקשור לעמידה על תכלית החוק ומטרותיו.

בתמונה: סוכנת משטרתית קטינה הנחזית לבגירה נכנסת לחנות נוחות בתחנת דלק במסגרת מבצע לאכיפת חוק איסור מכירת משקה משכר לקטין.

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

בתמונה: סוכנת משטרתית קטינה הנחזית לבגירה יוצאת מחנות נוחות בתחנת דלק כשבידה בקבוק בירה שיפליל את המוכר.

מדיניות מכוונת של פגיעה בחלשים מצד רשויות האכיפה והתביעה

באותם מקרים בהם עובדים זוטרים שוגים במהלך מילוי משימותיהם במקום העסק המדובר בכשל נקודתי שאינו מעיד על כל כוונה למכור חלילה אלכוהול לקטין בפועל וראוי היה לאמץ מדיניות ענישה שונה בתכלית. המדובר לרוב במוכרים המגיעים ממצב סוציו-אקונומי נמוך הזקוקים לפרנסה בכל מאדם. הגשת כתבי אישום כנגדם הינו בגדר הפתרון הקל תוך טמינת הראש בחול בכל הקשור לאופן ההתמודדות הנכון עם בעיית מכירת האלכוהול לקטינים ולהשגת תכליות ומטרות החוק. מן הראוי היה להגביר את היקף הפעילות תוך שימוש ביותר יצירתיות כנגד אלה המוכרים אלכוהול לקטינים בזדון כמובא לעיל.

אותם מוכרים זוטרים בחנויות המוכרות אלכוהול והמתמודדים עם כתבי אישום בנושא זה נותרים בסופו של יום עם רישום פלילי ומנעת מהם התקדמות בעיקר בפן התעסוקתי בהמשך חייהם. המדובר בחוסר צדק מהותי שבפרקטיקה המשטרתית תורם לשיפור דפי הסטטיסטיקה אולם בפועל אינה תורמת רבות למניעת הפרות הסדר הציבורי שהשימוש באלכוהול בקרב קטינים מביא עמו.

אותו מעמד מוחלש של קופאיות ברשתות המזון, מוכרים בתחנות דלק ומוכרים שכירים בפיצוציות נדרשים כיום לתת את הדין כאשר המעסיקים הם אלה שלרוב לא נותנים הכוונה והדרכה ראויים לעובדיהם וכאשר אלה נתפסים הם אף משקרים באומרם כי כן נתנו הנחיות לעובדיהם תוך שהם דורשים מאותו עובד זוטר לאשר את הדברים. העובד הזוטר שאינו מבין לרוב את חומרת המצב נענה לבקשת המעסיק מתוך הרצון שלא להסתכסך עמו ולאבד את מקור פרנסתו.

ההליכים המשפטיים כנגד העובד הזוטר ממשיכים וכך התיק "נופל" עליו ובכך מאבד הלה עוד ביתר שאת כל סיכוי להמשך של חיים תקינים בפן התעסוקתי ואיבוד התקווה כי רכישת השכלה בהמשך חייו, תוכל להוציאו מאותו מעגל של מועסקים בעבודות מזדמנות.

הפתרון - שינוי מדיניות תוך הסתפקות במתן אזהרה בלבד בעבירה ראשונה

ראוי היה כי רשויות החקיקה והאכיפה ייתנו את הדעת למציאות בשטח וייתפכו **במתן אזהרה בלבד** לעובדים זוטרים שטעו בפרקטיקת העבודה שלהם באופן נקודתי וללא כוונה פלילית. פרקטיקה דומה של מתן אזהרה בלבד בעבירה ראשונה קיימת

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

לדוגמא בעבירות של החזקה ושימוש בסמים קלים לצריכה עצמית, שם הנחה היועץ המשפטי לממשלה את התביעה לסגור תיקים מעין אלו במתן אזהרה וללא כתב אישום במידה וכמות הסם שנתפסה היא קטנה וכן כאשר מדובר בעבירה ראשונה שלא בוצעה בנסיבות מיוחדות. כמו כן, ראוי יותר אילו רשויות האכיפה והתביעה יטילו את כובד משקלן על המעסיק דווקא תוך מתן הקלה משמעותית בענישה לכשהמדובר בשגגה שאירעה בתום לב ולהימנע לחלוטין מהגשת כתב אישום עם כל המשמעויות החמורות שהוא נושא במצב דברים זה.

לאור כל אלה, נהיר כי נדרשת רפורמה בחשיבה בכל הקשור לאופן אכיפת החוק לאיסור מכירת משקה משכר לקטין ואף יהיה לשקול את מחיקתן של הרשעות פליליות של עובדים זוטרים שהורשעו תחת נסיבות אלה באופן רטרואקטיבי מגליון המרשם הפלילי, ובכך לתרום לעשיית צדק אמיתית ובמניעת אכיפת חוק למראית עין בלבד.